

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه مازندران وق

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد در رشته حقوق
جزا و جرم شناسی

موضوع :

نقش قوانین کیفری ایران در جرم زایی

استاد راهنما :

دکتر سید ابراهیم قدسی

استاد مشاور:

دکتر کیومرث کلانتری

نام دانشجو :

نگین تقی زاده

شهریور ماه ۱۳۸۸

سپاس گزاری

با سپاس از الطاف پروردگار متعال که نخستین و بزرگترین یاریگر بندگان در آغاز و پایان هر کاریست. بی تردید تهیه و نگارش این پایان نامه مرهون زحمات و راهنمایی‌های خردمندان و مشفقانه استاد گرانمایه جناب آقای دکتر سید ابراهیم قدسی و حمایت‌های بی دریغ ایشان می‌باشد. ارج نهادن به این زحمات را بر خود واجب دانسته و توفیق روز افزون ایشان را در پیشبرد علوم حقوقی آرزومندم.

از استاد فرزانه؛ جناب آقای دکتر کیومرث کلانتری که نعمت حضور در کلاس علم و اخلاق ایشان را داشتم و زحمت مشاوره این کار تحقیقی بر عهده ایشان بود، کمال سپاسگزاری را دارم.

قدرشناسی ست اگر از اساتید بزرگوار جناب آقای دکتر نجفی ابرند آبادی و جناب آقای دکتر زینالی که در انجام این تحقیق کمک و راهنمایی‌های فراوان کردند، یادی نکنم و از آنها سپاسی به جا نیاورم.

از حسن نظر و بذل عنایت هیأت محترم داوران پیشاپیش سپاس گزاری نموده، توفیق روز افزون آنان را آرزومندم.

تقدیم به :

بزرگ مرد زندگی، پدرم که آرامش
امروزم مرهون زحمات دیروز اوست.

و مادرم که همواره سنگ زیرین
آسیاب زندگی ست.

چکیده :

قانون کیفری اصلی ترین رکن نظام کیفری به شمار می رود. دولتها از طریق قانون کیفری با مشخص نمودن محدوده های ممنوعه کیفری و پیش بینی ضمانت اجراهای کیفری برای تجاوز کنندگان به این محدوده ها، در صدد هستند تا از شکل گیری پدیده مجرمانه پیشگیری نموده و یا حداقل آن را کاهش داده و تحت کنترل درآورند. بنابراین اگرچه وجود قانون کیفری برای یک جامعه امری ضروری است لیکن نمی توان تبعات ناشی از تصویب و اجرای آن را نادیده انگاشت. در مواردی این قانون کیفری که به دنبال مبارزه با بزهکاری است خود به یک عامل جرم زا تبدیل می شود و زمینه ها و شرایط ارتکاب جرم را فراهم می نماید. با بررسی قانون مجازات اسلامی متوجه می شویم که قانون به طور مستقیم و غیرمستقیم می تواند شرایط ارتکاب جرم را فراهم نماید. در مواردی با تجویز قانونی ارتکاب اعمال جرم گونه و انتقال حق دادگستری به افراد عادی به طور مستقیم به یک عامل جرم زا تبدیل می شود. جرم زایی غیرمستقیم قانون مجازات اسلامی نیز در پرتو عدول از رژیم قانونی بودن حقوق کیفری، عدول از اصل حمایت و تعیین ضمانت اجراهای نامتناسب و تقلیل سن مسئولیت کیفری افراد قابل مشاهده است. از سوی دیگر، دیدگاه قیم مآبی قانونی مطلق و اخلاق گرایی قانونی و ادغام مفاهیم بزه و انحراف، پذیرش مجازاتها به عنوان بهترین راه حل برای مبارزه با بزهکاری و سبب افزایش عناوین مجرمانه گردیده است که این خود به عنوان یک عامل جرم زا محسوب می گردد. وقتی قوانین کیفری انبوه شد و مجازاتها و رای ظرفیت حافظه انسان متعدد و زیاد شد یکدیگر را خنثی نموده و در نهایت بی معنی می شوند. افزایش عناوین مجرمانه نتیجه ای جز ازدیاد جمعیت کیفری زندانها، لطمه به آزادی های فردی و عدالت اجتماعی و جرم زایی بالقوه حقوق کیفری نخواهد داشت.

کلید واژه ها: قانون کیفری، جرم انگاری، جرم
زایی، بزه دیده زایی.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	۱
بخش اول: کلیات	۷
فصل اول: مفاهیم	۸
مبحث اول: تعریف جرم، جرم انگاری	۸
گفتار اول: تعریف جرم	۸
گفتار دوم: تعریف جرم انگاری	۹
گفتار سوم: تفاوت جرم انگاری و جرم زایی	۱۱
مبحث دوم: انواع جرم انگاری	۱۲
گفتار اول: جرم انگاری تقنینی	۱۲
الف) گسترش عنصر مادی	۱۳
ب) کاهش دامنه عنصر معنوی	۱۴
ج) ایجاد جرایم جدید	۱۵
د) جرم انگاری قصد مجرمانه	۱۵
و) جرم انگاری شروع به جرم	۱۶
گفتار دوم: جرم انگاری قضائی	۱۷
الف) جرم انگاری قضایی آشکار	۱۸
ب) جرم انگاری قضایی پنهان	۱۹
فصل دوم: پیشینه تاریخی جرم انگاری	۲۱
مبحث اول: پیشینه تاریخی جرم انگاری در اسلام و ایران	۲۱
گفتار اول: پیشینه تاریخی جرم انگاری در حقوق اسلام	۲۱
گفتار دوم: پیشینه تاریخی جرم انگاری در حقوق ایران	۲۴
مبحث دوم: پیشینه تاریخی جرم انگاری در سایر مکاتب	۲۷

- گفتار اول: مکتب عدالت مطلق ۲۷
- گفتار دوم: مکتب اصالت سودمندی ۲۸
- گفتار سوم: مکتب نئوکلاسیک ۲۹
- گفتار چهارم: مکتب اصالت تحصیل ۳۰
- گفتار پنجم: مکتب دفاع اجتماعی ۳۰

بخش دوم: نقش مستقیم و غیر مستقیم قانون به عنوان عامل جرم زا ۳۳

فصل اول: نقش مستقیم قانون به عنوان عامل جرم زا ... ۳۴

مبحث اول: جرم زایی ناشی از تجویز قانونی ارتکاب اعمال جرم گونه ۳۵

گفتار اول: تأدیبات اطفال و مجورین از دیدگاه جرم زایی ۳۶

الف - محدوده تنبیه و تأدیبات کودکان ۳۷

ب - مبنا و علت اعطای اختیار تأدیبات و تنبیه کودکان ۴۱

گفتار دوم: پیامدهای اجتماعی سوء استفاده از این اختیار ۴۲

الف: بالا بودن رقم سیاه بزهکاری در جرائم علیه اطفال ۴۲

ب: بزه دیده - بزهکار ۴۳

ج: بزه دیده - بزه دیده ۴۵

مبحث دوم: جرم زایی در پرتو انتقال حق دادگستری به افراد عادی ۴۶

گفتار اول: قتل در فراش ۴۷

الف: فرآیند قانون گذاری ایران ۴۹

ب: نظریه های توجیهی در وضع ماده ۶۳۰ ق.م.ا ۵۰

ج: بررسی امکان جرم زایی ماده ۶۳۰ ق.م.ا ۵۳

د: جرم زایی سیاست کیفری ایران در پرتو قتل های ناموسی ۵۵

گفتار دوم : قتل به تصور مهدورالدم بودن مقتول	۵۸
گفتار سوم : تفویض اختیار مبارزه با بزهکاری به اعضای	۶۱
فصل دوم: نقش غیر مستقیم قانون به عنوان عامل جرم زا .	۶۳
مبحث اول: عدول از رژیم قانونی بودن حقوق کیفری	۶۳
گفتار اول : اصل قانونی بودن جرائم و مجازاتها در قانون	۶۸
اساسی ایران	۶۸
گفتار دوم: اصل قانونی بودن جرائم و مجازاتها در قوانین	۷۰
جزایی ایران	۷۰
الف) ماده ۵۰۰ قانون مجازات اسلامی.	۷۳
ب) مواد ۵۰۷ و ۵۰۸ قانون مجازات اسلامی.	۷۴
ج) ماده ۶۱۰ قانون مجازات اسلامی.	۷۵
د) ماده ۶۳۸ قانون مجازات اسلامی.	۷۵
مبحث دوم : امکان بزه دیده زایی قانون در پرتو عدول از	
اصل حمایت	۷۷
گفتار اول: نظریه های جرم شناسی و اتخاذ سیاست کیفری	۷۹
افتراقی در حمایت از زنان	۷۹
الف) نقش بزه دیده در فرآیند جنایی.	۸۰
۱ - بزه دیده به عنوان رکن اساسی وضعیت ماقبل	
جنایی	۸۱
ب) معیارهای آسیب پذیری بیشتر افراد با تأکید بر	
عامل جنسیت.	۸۴
ج) اتخاذ سیاست کیفری افتراقی در حمایت از زنان	۸۵
۱-جرم انگاری های ویژه	۸۶
۲ - تشدید کیفر بزه کاران به دلیل زن بودن بزه	
دیده گان	۸۸
د) آثار عدول از اصل حمایت.	۸۹
۱- فقدان حمایت کیفری از زنان	۹۰
۱-۱) قتل زنان	۹۰
۱-۲) قطع عضو و جرح زنان:	۹۲

۲- امکان بزه دیده زایی قانون کیفری:	۹۳
گفتار دوم : خلاءقوانین کیفری در جهت حمایت از اطفال	۹۴
الف) بررسی چالش های قانون حمایت از کودکان و نوجوانان	۹۵
۱- بررسی ماده ۷ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان	۹۵
۲- استثنا کردن والدین از تکلیف گزارش دهی کودک آزاری	۹۸
۳- بررسی ماده ۸ حمایت از کودکان و نوجوانان .	۹۹
ب) تدابیر معارض با اصل حمایت از اطفال در قانون مجازات اسلامی	۱۰۲
۱- بزه دیدگی خاص اطفال و قصاص ناپذیری پدر در جرم فرزند کشی	۱۰۲

مبحث سوم: پیش بینی مجازاتهای نامتناسب

.....	۱۰۵
گفتار اول: معیارهای ارزیابی تناسب مجازات با جرم	۱۰۸
الف: معیار صدمه وارده	۱۰۸
ب : معیار تناسب مبتنی بر فایده اجتماعی	۱۰۹
ج: معیار اهمیت جرم ارتكابی	۱۱۲
د: نوع جرم و خصوصیات شخصیتی مجرم	۱۱۳

و: معیار تقصیر بزه دیده

.....
۱۱۵

ه: معیار اهمیت نسبی جرائم

.....
۱۱۶

گفتار دوم: مبانی فلسفی ممنوعیت مجازاتهای نامتناسب

.....
۱۱۸

مبحث چهارم: کاهش سن مسئولیت کیفری

.....
۱۲۰

گفتار اول: سن بلوغ

.....
۱۲۵

الف) سن بلوغ در قوانین موضوعه

.....
۱۲۵

ب: سن بلوغ از دیدگاه فقهی

.....
۱۲۸

ج: سن بلوغ از دیدگاه اصول علمی

.....
۱۳۱

بخش سوم: افزایش عناوین مجرمانه به عنوان عامل جرم
زا

.....
۱۳۴

فصل اول: علل افزایش عناوین مجرمانه

.....
۱۳۵

مبحث اول: جرم انگاری افراطی

.....
۱۳۵

گفتار اول: قیم مآبی قانونی

.....
۱۳۹

الف: قیم مآبی مطلق یا سخت

.....
۱۴۱

ب: قیم مآبی نسبی یا نرم

.....
۱۴۲

مبحث دوم : تعدد مراجع قانون گذار

.....
۱۴۳

گفتار اول : جمع تشخیص مصلحت نظام

.....
۱۴۴

گفتار دوم : شورای نگهبان

.....
۱۴۶

گفتار سوم : شورای عالی انقلاب فرهنگی

.....
۱۴۷

گفتار چهارم : هیأت عمومی دیوان عالی کشور

.....
۱۴۸

مبحث سوم : ادغام مفاهیم بزه و انحراف

.....
۱۵۰

گفتار اول : مفهوم انحراف

.....
۱۵۱

گفتار دوم : وجه اشتراک و افتراق بزه و انحراف

.....
۱۵۲

مبحث چهارم: ادغام حقوق کیفری، مذهب و اخلاق

.....
۱۵۳

گفتار اول: اختلاط مفاهیم جرم و گناه	۱۵۴
گفتار دوم: اخلاق گرایی قانونی	۱۵۶
مبحث پنجم : پذیرش کیفر به عنوان یگانه راه حل تضمین ارزشهای اجتماعی	۱۵۹
فصل دوم: عواقب افزایش عناوین مجرمانه	۱۶۲
مبحث اول: خلع سلاح کیفری و از بین رفتن قبح اجتماعی	۱۶۲
مبحث دوم: ازدیاد عناوین مجرمانه بدون توجه به امکانات دستگاه قضایی	۱۶۵
گفتار اول: افزایش رقم سیاه بزهکاری	۱۶۵
گفتار دوم: وقفه در عملکرد دستگاه عدالت کیفری	۱۶۷
گفتار سوم: ازدیاد جمعیت کیفری زندان ها	۱۶۸
مبحث سوم: لطمه به آزادی های فردی و عدالت اجتماعی	۱۶۹
گفتار اول: خود کامگی مجریان عدالت کیفری و امکان سوء استفاده در اجرای قانون	۱۶۹

گفتار دوم: نوسان مفهوم عدالت

.....
۱۷۰

گفتار سوم: امکان سوء استفاده قوه مجریه

.....
۱۷۱

مبحث چهارم: جرم زایی بالقوه حقوق کیفری

.....
۱۷۱

گفتار اول: ایجاد شرایط مجرمانه در پرتو فرآیند برجسب
زنی

.....
۱۷۲

گفتار دوم: ایجاد شرایط مجرمانه در پرتو جرم انگاری
برخی رفتارها

.....
۱۷۳

مبحث پنجم: تضعیف قدرت اخلاقی حقوق کیفری

.....
۱۷۵

گفتار اول: ازدیاد عناوین مجرمانه در رابطه با
موضوعات کم اهمیت

.....
۱۷۵

گفتار دوم: ازدیاد عناوین مجرمانه بدون توجه به
انتظارات عمومی

.....
۱۷۶

نتیجه گیری

.....
۱۷۹

فهرست منابع

.....
۱۸۶

چکیده لاتین

مقدمه :

قانون کیفری در سیاست جنایی به عنوان مهمترین ابزار از جایگاه ویژه برخوردار است. اصول سیاست کیفری هر کشور در حقوق کیفری موضوعه آن و در میان قواعد و مفاهیم مندرج در آن انعکاس می‌یابد. هر قانونی کیفری با وجود تمامی مزایا و منافی که برای یک جامعه دارد، بدون تردید می‌تواند خطرساز و افزایش دهنده قدرت دولت باشد. شاید به کار بردن عبارت نقش قوانین کیفری در جرم‌زایی تا حد زیادی موجب شگفتی گردد و این سؤال را مطرح سازد که چگونه ممکن است قانون کیفری خود موجب ایجاد جرم‌زایی گردد؟

منتسکیو می‌گوید : « فساد جامعه بر دو قسم است: اول هنگامی که توده مردم قوانین را مراعات نمی‌کنند؛ این درد، چاره پذیر است. دیگر، آن که قوانین توده مردم را فاسد می‌کند که این درد، درمانی ندارد؛ زیرا درد ناشی از خود درمان است». آنچه که در وهله‌ی اول یک امر بدیهی است این است که اعمال حاکمیت قضایی در هر جامعه‌ای بر عهده دولت است و دیگر دوران عدالت خصوصی و اعمال واکنش علیه جرم توسط افراد عادی گذشته است و کشف و پیگیری و تعقیب و مجازات مجرمین بر عهده دولتها می‌باشد و دیگر نمی‌توان افراد را به جای دولت در مبارزه با بزهکاری و اعمال مجازات بر علیه آنها نشانده؛ چرا که در این صورت قانون خود باعث ایجاد نافرمانی و هرج و مرج خواهد شد که اولین نتیجه حاصل از آن، در معرض تعرض قرار گرفتن حقوق و آزادی‌های تابعان قانون خواهد بود. قانون گذار کیفری ایران در مواد مختلفی از ق.م.ا به افراد عادی نوعی مبارزه با بزهکاری را از طریق اعمال خشونت اعطا نموده و افراد در برخی مواقع به جای نظام عدالت کیفری نشانده تا خود عمل معیار با هنجارهای اجتماعی را کشف نموده و عدالت اجرا نماید است. در بعضی مواقع نیز قانون با تجویز ارتکاب اعمال جرم گونه چه به طور صریح یا ضمنی امکان بزهکار زایی قانون مجازات اسلامی را فراهم می‌نماید. اگر قانون گذار کیفری به یافته‌ها و واقعیت‌های جرم شناسی بی‌توجه باشد بسیاری از اصول بنیادین حقوق کیفری فراموش خواهند شد یا زیر پا گذاشته می‌شوند. از جمله این اصول اصل رژیم قانونی بودن حقوق کیفری و اصل حمایت از افراد است. از طرف دیگر یکی از ساز و کارهای مهم در عرصه‌ی سیاست جنایی، ساز و کار جرم‌انگاری می‌باشد. جرم‌انگاری یک فرآیند گزینشی

است که موجب آن قانون گذار با در نظر گرفتن هنجارهای اجتماعی یا ضرورت دیگر، بر پایه مبانی نظری مورد قبول خود، رفتاری را ممنوع یا الزام آور می‌کند و برای حمایت از آن ضمانت اجرای کیفری که آخرین تهدید حقوقی است قرار میدهد. جرم انگاری یک رفتار موجب تجویز مداخله دولت و در مقابل آن تحدید قلمرو حقوق و آزادی‌های فردی می‌شود. لذا قبل از هر چیزی ضروری است که به تشریح مبانی توجیه کننده مداخله دولت پرداخت که در این صورت می‌توان به موجه بودن یا غیر موجه بودن برخی از اقدامات در زمینه جرم انگاری‌ها پی برد. همچنین به دلیل پر هزینه بودن و داشتن پیامدهای منفی برخورد کیفری، قانون گذار باید بسیار محتاطانه به سمت استفاده از این ساز و کار گام بردارد. زیرا قانون گذاری که بدون توجه به ضوابط و معیارهای جرم انگاری و واقعیت‌های موجود در جامعه افسار گسیخته و بی حد و مرز به جرم انگاری متوسل می‌شود، نه تنها موفق به کنترل و مهار بزهکاری نخواهد شد بلکه در نتیجه این امر با مشکلاتی از قبیل افزایش عناوین مجرمانه و در نتیجه مداخله گسترده حقوق کیفری روبه‌رو خواهد شد. بنابراین اگر قوانین کیفری متعدد باشند و با حقوق طبیعی و فطری انسانها هماهنگ نباشند، شهروندان از همه آن قوانین تمکین نمی‌کنند و عدم تمکین از مقررات کیفری نیز با ضمانت اجرای شدید همراه است که موجب عکس العمل متقابل جامعه نسبت به آنها می‌شود. بنابراین حتی الامکان باید کوشید که تدوین قوانین جزایی به عنوان آخرین راه حل باشد نه اولین راه حل و باید تنها به آن دسته از تخلفات ارتكابی که به وجدان عمومی شدیداً ضربه می‌زند و غیر قابل گذشت است، وصف مجرمانه داد و آنها را جرم تلقی کرد. برای اقدام به جرم انگاری مقنن باید شناخت کافی از ارزشهای جامعه به دست آورد. قانون باید آنچنان با واقعیت‌های اجتماعی، سنت‌ها، عملکردها و اعتقادات و عرف‌های جامعه هماهنگ باشد که افراد اجرای آن را تحمیل به خود ندانسته و بپذیرند که قانون مصوب برای رفاه، سعادت و تکامل مادی و معنوی آنان وضع شده و نشانگر روشهای علمی زمان می‌باشد و باور کنند که اگر قانون هم وجود نداشت، باز هم عقل سلیم، منطقی ساده بشری و اجرای عدالت واقعی ایجاب می‌کرد تا به همان ترتیب رفتار شود. بنابراین قانون گذار برای جرم انگاری، الزاماً باید اصول و معیارهایی را مدنظر داشته باشد، تا روند جرم انگاری و به تبع آن سیاست

جنایی در رسیدن به اهداف خود با موفقیت روبه رو شود. در نیمه سده‌ی نخست عصر حاضر حقوق کیفری و نهادهای مختلف آن در اثر وقایع جنگهای اول و دوم جهانی و پیامدهای سیاسی آن برای حکومت‌های منبعث از این وقایع، به ابزارهای سرکوبگر علیه شهروندان تبدیل شد. جرم انگاری‌های فراوان موسوم شد و از همه مهمتر اصل قانون مندی جرائم و مجازات‌ها با اعمال اصل قیاس و تمثیل در امور کیفری قویاً خدشه‌دار و دست قضاوت برای تعقیب و سرکوب هر عمل یا رفتاری که برای آن حکومتها خطر تلقی می‌گردید باز شد. در کل شدت مجازات‌ها و تنوع اعمال مجرمانه را می‌توان مهمترین بازتاب تسلط جریان‌های سیاسی در عرصه سیاست جنایی و حقوق کیفری دانست. در ایران نیز به لحاظ افزایش روبه‌تزايد عناوین مجرمانه وضعیت بحرانی است. با نگاهی اجمالی به برخی از موارد جزایی می‌توان گفت که قانون‌گذار به هنگام تدوین قوانین جزایی گویا فراموش کرده که استفاده از حربه کیفر باید به عنوان آخرین گزینه باشد و برعکس، آن را یگانه راه حل مشکلات جامعه تلقی نموده و بدون توجه به ضوابط و معیارهای حاکم بر جرم انگاری حجم وسیعی از رفتارها را به عنوان جرم وارد سیاهه قوانین کیفری نموده است. مقنن متعاقب انقلاب اسلامی درصدد پیاده نمودن احکام و قوانین شرعی برآمده و بعضاً آنچه را که در فقه عنوان حرام داشت بدان وصف مجرمانه بخشیده و وارد مجموعه قوانین جزایی نموده و به کمک پاسخ‌های کیفری سرکوبگر و قهرآمیز درصدد حاکم ساختن و اجرای ارزشهای مذهبی و مجبور نمودن تابعان حقوق کیفری به تبعیت از آنها برآمده است.

در بیست سال اخیر در ایران، بیش از ۲۷۰ فقره مقرر کیفری از سوی مراجع مختلف تصویب شده که اگر به این مجموعه، ۱۱۳ رأی وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور و نیز مقررات کیفری فراوانی که از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی تصویب شده را اضافه کنیم عدد بزرگی را به خود اختصاص خواهد داد. تصویب این همه مقررات کیفری با سیاست جنایی نوین به هیچ روی سازگار نیست. ۱. قانون‌گذار ما با هر ناهنجاری، کژروی و انحراف به سان بزه برخورد نموده و بدون توجه به اینکه باید برای این عناوین به دنبال پاسخ‌های اجتماعی بود بدان‌ها وصف مجرمانه بخشیده و بدین ترتیب موجب افزایش عناوین مجرمانه شده

۱- حبیب زاده، محمد جعفر و نجفی ایرند آبادی، علی حسین و کلانتری، کیورث، تورم کیفری، عوامل و پیامدها، مجله علوم

است. افزایش عناوین مجرمانه موجب یک حالت ناهنجاری است، درچنین حالتی هیچ کس با اطمینان نمی- داند که چه امری از نظر قانون گذار ممنوع اعلام گردیده است. وقتی که کشوری برای کاهش ویا حداقل ثابت نگه داشتن نرخ تبهکاری و جلوگیری از تکرار جرم واصلح و درمان مجرمین با تبعیت از اهداف سنتی مجازاتها به تغییرات و تحولات مستمر و دائمی در قوانین که عمدتاً در ارتقای توسعه دامنه جرائم و یا تشدید مجازاتهاست، اقدام نماید در این حالت نتیجه‌ای جز افزایش عناوین مجرمانه، انباشته شدن زندانها از افراد و ایجاد هزینه‌های سنگین برای اجتماع دربر نخواهد داشت.

ضرورت و اهمیت تحقیق :

به نظر می رسد عدم توجه به واقعیت‌ها و یافته‌های جرم شناسی و علوم جنایی و دگرگونی سریع و نامناسب قوانین کیفری تحت تأثیر انقلاب اسلامی و نفوذ آموزه‌های شرعی از طریق ترجمه صرف متون فقهی منجر به تصویب و وضع موادی در قانون مجازات گردیده است که در بسیاری از موارد به طور مستقیم و غیرمستقیم منجر به جرم زایی قانون مجازات اسلامی شده است. از طرف دیگر افزایش عناوین مجرمانه سبب گردیده که قلمرو حقوق و آزادی‌های فردی و بنیادین بشر کاهش یابد و بالعکس قلمرو مداخله دولت افزایش یابد که نتیجه آن نارضایتی تابعان حقوق و ناکارآمدی عملکرد نظام عدالت کیفری می‌باشد. این مسائل باعث ایجاد شرایط مجرمانه و در نتیجه جرم زا بودن قوانین کیفری گردیده است. از این سو، پرداختن به این موضوع برای کمک به قانون گذار جهت تدوین قانون جامع و راهبردی و ارائه راهکارهایی جهت رفع ابهامات و برخی نقایص قانون گذاری ضرورت و اهمیت موضوع تحقیق را نمایان می سازد.

سئوالات تحقیق :

(۱) آیا تدوین برخی قوانین توسط قانون گذار به عنوان عامل جرم زا به حساب می‌آید؟

(۲) آیا افزایش عناوین مجرمانه می‌تواند به جرم زایی منجر گردد؟

فرضیات تحقیق:

- ۱) تدوین قانون توسط قانون گذار بعضاً به عنوان یک عامل جرم زا است.
- ۲) افزایش عناوین مجرمانه می تواند به جرم زایی منجر گردد.

اهداف تحقیق:

- ۱) بررسی امکان جرم زایی مستقیم مجازات اسلامی در پرتو عدول از اصل حاکمیت قضایی دولت
- ۲) بررسی امکان جرم زایی غیرمستقیم قانون مجازات اسلامی در پرتو عدول از اصول بنیادین حقوق کیفری
- ۳) بررسی علل افزایش عناوین مجرمانه
- ۴) بررسی عواقب افزایش عناوین مجرمانه و رابطه آن با امکان جرم زایی حقوق کیفری

روش انجام تحقیق:

روش تحقیقی توصیفی-تحلیلی است. در این روش مطالعات اولیه به صورت کتابخانه ای (مطالعه قوانین، رویه قضایی اعم از آراء وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور و آراء حاکم به نظرات اداره حقوقی و آثار نویسندگان مختلف) به عمل خواهد آمد. پس با تحلیل و نقد آراء و نظرات مختلف نظرات پیشنهادی ارائه خواهد شد.

مشکلات تحقیق:

فقر منابع آماری یا مطالعات میدانی مرتبط و گستردگی موضوع و درعین حال بررسی جزئی موارد و وجود نظریات مختلف و متعارض در رابطه با موضوع تحقیق از جمله مشکلاتی بود که نگارنده در طی مراحل نگارش با آنها روبه رو بوده است. از طرف دیگر مذهبی بودن نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران که معتقد است برخی از احکام مذهبی فرامکانی و فرازمانی بوده و هیچ ضرورتی نمی تواند فلسفه‌ی وجودی آنان را مخدوش نماید، موجب انسداد باب انتقاد می شود و طبیعی است که در این رهگذر نمی توان پا در حریم‌های

ممنوعه و خط قرمزها نهاد و مسلماً هنگامی که یک تحقیق نتواند به تمام ابعاد موضوعات مختلف مورد بحث بپردازد، تحقیق جامع و مانعی نخواهد بود.

سازمان دهی مطالب پایان نامه :

با توجه به گستردگی موضوع و به دلیل جلوگیری از افزایش حجم پایان نامه از بررسی قانون شکلی خودداری نموده و توجه خود را معطوف به قانون کیفری ماهوی نموده ایم، از این رو پایان نامه به سه بخش تقسیم می شود. در بخش اول کلیات در دو فصل مفاهیم پیشینه تاریخی قرار خواهیم داد. و در بخش دوم درد و فصل به نقش مستقیم و غیرمستقیم قانون به عنوان عامل جرم زا و در بخش سوم به افزایش عناوین مجرمانه به عنوان عامل جرم زا در دو فصل علل افزایش عناوین مجرمانه و عواقب آن خواهیم پرداخت.